

A

1265

V.

1963

FOTO
N.R.

ILOSVAI PÉTER
HISTORIA REGIS
PTOLOMEI...

DEBRECEN, E. NY. N. 14 lev.

SzK I. 334.

Lh.: MTAK - RM I. 4° 174.

174

Ptolomaeus király története.
Hosai Péterrel.
1570.

Jegyzet.

Sándor egy 1588 kiadású említés; talán
az az. Horvázi & a Péchényi-catalógus
nem említik.

115. Ez az első, és jobb kiadás S. l. a. a. épen
magyarul, elcsúszott végül mint 304 A — Djj fringis tuss
van B. levellal bírja a Muscumé a 10. il levellal más el fogy
A nyomdán 1588 évi: kiadást Coloss. Hela. Supp. által
Fr. Teliki, és Radai Kényutól bírják. H. Paul. M.

R. M. K. 377

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

334

HISTORIA
Regis Ptolomej Philadelphi
DE SEPTVAGINTA DVOBVS
Interpretibus veteris Testamenti, Ex sermo-
ne Hebraico in Græcum: In Canticum
autem edita per Petrum Iosuj

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Sericeum.

való Iosephus Ezechiel 49.

OKS; OR Isoltunc az regi nagy
időkről, Kivált keppen viág Biro
Sandorrol, Cirus Kiralyrol Nebu-
cadnezarrol, Ezecc vtan meg lőti ie-
les dolgokrol.

Emlkezze most egy regi időről, Prolomeus
Philadelphus Kiralyrol, Hetuen két mester Sido tol-
maczokrol, Moyses törvényenec tolmaczlarol.

Ptolomeus hetuen két kérdeleről, az kérdésrec
hetuen két feleletiről, tanusagot vehettec vrac eb-
ből, ha meg halhatatoc az reszegsegtül.

Törtenecc hogy Alexander meg hala, birodalma
ott negy Kiralyra salla, Cassander Macedoniat fo-
glala, Antigonus kis Asiat valazta.

Vene Seleucus Sirit maganac, Prolomeus len
vra AEgipromnac, Etől togua Kiralyic AEgip-
tomnac, Neuezic es mondgyac Prolomeusnac.

A Azert

Azertez nagy hatalmas Kiraly vala, Ierusalimot
is meg vötte vala, Ioc Santalan Sidor rabba töt va-
la, első Prolomeus Kiraly ez vala.

Gyakran Kiraly ezen bankodit vala, Felesége ne-
ki magralan vala, Végre kiralyt Isten iouauat lara,
egy Iep fia magzattal ötet lara.

Igen ötüle Kiraly kis fiamac, neuezette ötet Phi-
ladelphusnac, testamentomaban hagyta országának,
holta után hogy fiat valaztanac.

Negyuen ezteideiglen bírt vala, AEgiptomat
vegre hogy megholt vala, Philadelphus huts ezte-
dős meg vala, mondhatatlan bölcz eses iffiu vala.

Tudos embereket ö szeret vala, io könyueket sze-
ret es keduel ohajt vala, egy tudos bölcz ember ac-
kor él vala, Phalereus Demeter neue vala.

Az Kiralynac fő tanacza ez vala, gyermeklegé-
ben doctora ez vala, Kiraly Santalan könyueket
gyűjt vala, kiket az könyvtartóban rakat vala.

Diczeretes lön kiralynac sandeka, világ szer-
te könyueket el bozarta, kiket akara rakat i könyv tar-
toban, világon ne lenne már annac massa.

Wracha nem bannatoc eggyet bolne, házarok-
ban minap bellet tekintec, Sohol en ezac egy köny-
uet sem lathat ec, pintes serleget ox tablat lathat ec.

Olly igen féltec iú lám az papságtól, hogy nem
tanultocoz pogán kiralytól, az viesség meg lehet az
pennától, bár ne félnecc így az Bibliától.

Vala

Vala egykor Doctortól az tartásban, Kiraly ker-
de hany könyv az könyvtartóban, két száz ezert mon-
da lenni tartásban, öt száz ezer lenne rövid napokká.

Ezt monda Doctör ortan az Kiralynac, meg bo-
czasson felleged nekem szolgáljac, draga könyueket
örtem a Sidoknac él ö Isten törvényenc ki mondnecc

Rola gondgya legyen te fellegednecc, tartásadká
azokis it legyenec, Monda Kiraly sükség hogy it le-
gyenec, semmit ne keduez ebben en keczennecc.

Tanaczomat ha felleged be veszi, Doctör mond-
gya Sidornem minden érti, Görögül sükség volna
tolmaczolni, erről az fő papnac kellene írni.

Öt tőle ieles tolmaczokat kérni, kiknecc Sidon: Gö-
rögül kel tudni, az fő papnac aiandekot küldeni, Igy
kel az Isten könyuet tőle kérni.

Nagyon halgattya Kiraly mind ezeket, icua had-
gya minden io belsedek, el tőkelle hogy ö az Isten
könyueket, ki kéreti meg tolmaczoltattya öket.

Tulmas felől kiralynac komornikia, Aristas ki-
ralynac igyen sola fellegednecc bizony io keuanfaga,
de egy dolog által ález dologban.

Vagyon az Sidoknac erős Istenec, ki az törvenyt
adta ezac ö nekic, kit vesűne hiűnc mi Iupiternec,
mert az mi eleinkről vgy értettic.

Oh melly czudalatos az ember dolga, az io sa-
badfagor igen iouallya, az foglagor de halalig vral-
lya, Igy vagyon vram az Sidoknac dolga.

A ij

Lam

Lam iortuobu vram te orisagoban, vram
loc Sido vagon rablagban, kiker attyad hozot ide
foglagban, kiert vadnac rudom Sidoc banatban.

Velem semmi nem kel keuanfogodban, vram ke-
gyelmes legy soloc biztomban, mig Sidocit lesnec
ez nagy foglagba, tekincz szegenyeket nyaualiaiokba

Meg add vram aert szabadlagokat, az nagy Isten
aderte minden iokat, az vram kuld be bar Oratori-
dar, bizuan keried konyuet az tolmaczokat.

Igen halgat Kiraly kerdetre vala, vallyon menyi
volna az foglyoc sama, az tanaczoc kozzul egyic
igy sola, szaz ezer fogolynac nem volna hiya.

Nem tettzec loc volna Ptolomeusnac, beszedet
fogada io tanaczarac, egy nagy lakodalmat szol-
gainac, serze szabadlagot ada Sidoknac.

29 Az Magyar orisagban (otben Erdelyben, Kiral-
nal, vramnal loc tanacz vagon, azert minden ember
vgy tanaczollyon, tanaczaualesgint ne nyomoriczo

30 Czudalatos dolgot minap hallottam, egy vr ta-
naczatul meg iszonyottam, sola legy lator mig iffiu
vagy vram, az mallet te ved el bar mindenream.

31 Vay te gonos tanacz ki az Istenec, ellenlege
vagy te az szegenyeknec, nyomoritua vagy az szue-
gyeknec, teged Isten el vett higy besedemnec.

Vegeze ezt kiraly io tanaczual hogy minden iot
tenne szegeny Sidokual, nem sokat hasznalna sz rab-
lagokual, kdueteket kulle paranczolatul.

Edictum

Itben A Egiptomban kie nagy foglagban, attyam
melly Sidokat vetter rablagban, meg szabadullyanac
hagyuc paranczban, ki ezt ne fogadgya esic haragba

Nem lesen ebbol senkinec nagy kara, husz Siclus
lesen mindennec valtsaga, minden ember azris ru-
lunc meg varia, huszadnapra idion fel tarhazunkban.

Czac ez azert az mi paranczolatunc, az ki ezt fo-
gadgya legyen barátunc, az ki nem fogadgya arra
haragunc kulombet ezeknel mi sem akarunc.

Vadnac nagy oromben Sidoc szegenyec, nagy ha-
lakat adnac az VVR Istenec, kegyes voltan az io fe-
iedelmnec, czudalkoznacokat kerdezic ennec.

Vege meg errec az Kiraly sandekar, hogy keuan
nya az sidoc Bibliat, sokan sidoc vducc az Kiraly
solgya. A Egiptomban tunc loc meg maradaft.

Egy sommaia az raboknac arranac, hatsz hatua
ezer siclust oztanac, het egiz nap ezeket meg oluaf-
lac, de semminec tettzec az io kiralnac.

Megis sola Kiraly fo tanaczual, aiandekor kul-
gyen Oratorokual, azt vegeze hogy egy draga ab-
tallal, arany ezust cziezet kulgyen kannakual.

Oe az aztalt Salomon Templomanac, bent ke-
nyerec hogy azon allananac, arany Czieze pohar-
oc es az kannac, Meritni aldozatkor volnanac.

Szaz Gira ezust az nagy fo papnac, Kiraly aian-
dekon Eleazarnac, orisag serint mindenue iranac,
ieles hires oruleket hozanac. A iij Igen

Igen hamar az merteget kiada, aranyat ezüst-
bőven kiada, holsisufaga szelessege egy vala, magas-
saga mas fél singnie vala.

Sőt remerdeklége negy vnye vala, I ylicm n ó-
dra valo laba vala, Negy arany karika benne iar va-
la, két aranyas rud abban által iar vala.

Gyakran köröskörnyül ssep viragokual, az parta-
ia ékes ssep Coronackal, az Coronac közör nagy
gyöngyeckel, meg czillagoztara draga köueckel.

Réndel az közepi ssep sima vala, mint az arzel tū-
kör tündöklő vala, abban ember képet meg lattyá
vala, Carbunculus ssep sint az mutat vala.

Aranybol ezüstbül aztalál vala, Meander viz
rayta metzetet vala, ssep tekergeten rayta vgy foly
vala, draga vnyokbol az partya vala.

Igen ékes aztal ssep viragokkal, Spicanardal nagy
ssep palma agackal, sölő gerezdeckel olay agackal,
ssep Rosackal nagy focsind almackal.

Vala Kiraly gyakran az műueckel, harmintz
ezüst czezet ssep ekességgel, czinaltara aranybol hu-
sbat ssep rendel, ssep arany kannat czuda ssep se guel

Mind ezeket hetuen Gira ezüstböl, czinaltara öt-
uen Gira aranybol, béczühetetlen loc draga köueck
böl, kiralyfogat megjelente ezekből.

Fel késite ezekkel két solgajiat, fő tanaczat egyi-
ket Aristeast, az masikat im az komornic Andrast,
imillyen lepet irata mindiarast.

Rex

Sacerdoti. S. P. D.

Iria köszönerit Eleazarnac, Prolomeus Kiraly az
nagy fő Pappnac, magat aianlya mint io sombedgya-
nac, ioual akar lenni mint barattyanc.

Teged kérűnc mint bizot barátunkat, küld mi ne-
kűnc az ti Bibliatokat, és az mellet küldgy oilly bölcz
firfiakat, kie Görögül tolmaczollyac azokat.

Czac ezert mi kültűc fő tanaczunkat, kiktűl kült-
űnc egy keues aiandekat, egy ezüst aranybol czinalt
ssep aztalt, pohart czezetek ez mellet kannakar.

⁵⁴ Voltac Sidoc foglyoc it A Egyptomban, kiket
még atyam veret volt rablagban, azokat meg saba-
ditottűc mosta, soknac ho penzt oztottűc vduarűkbā.

Vegezec leuelet Kiraly indira, két Oratorat or-
t an el boczata, ssekerekre aiandekit rakata, az leuelet
ezec kezibe nyuyta.

Oda buson egyed napra iuranac, az nagy Pap-
nac erről hogy hirt mondanac, az köuec am be bo-
czattatanac, köszönenec ezec Eleazarnac.

Draga aiandekat Prolomeusnac, kiket küldet va-
la az ssep Templomnac, czuda igen örűle azoknac,
mentűl inkab Sidoc szabadfaganac.

Felette ssep besedeckel kerdeze, köuectől kiralt
mind meg kerdeze, Masnap erre egy áldozatot ssep-
ze, nagy Istennec az kiralerc könyörge.

Oeket

67
Eket harminc napig igen jól tartta, drága Dania
mommál aiandekoza, az Isten Temploma: velec
iara, az Sion varat nekie meg mutata.

Ierusalem varosat mind el iara, Templombel
czatornakot mutata, az Isten Ladaiat nekie mutata,
velec igen szép dolgokról tractala.

Tón egy gyűlést a fő pap negyed napon, az vene-
ket mind be gyűyte az napon, hathar firfiakat valazta
ackoron, tizenkét nemzetből sola az napon.

Az AEgiptomnac kegyelmes Kiralya, az Isten
sörüinit tülünce keuannya, mondhatatlan nagy hoz-
zanc ő io volta, dragalatos neki szép aiandeka.

No azért mennyetec el hetuen ketten, vigyerec
el é bent könyvet nagy szép, tolmaczollyatoc meg
tű Görög nyeluen, veletoc leszen a nagy érte Isten.

Töllec ieles aiandekokat küldé, Kiraly követiuel
égyütt erzte, Ira egy leuelét kiralynac küldé, Pap
uelelenec ez vala az rende.

*Eleazarus Pontifex, Regi Ptolomeo amico
splendidissimae Salutem.*

Eleazar Ptolomeus Kiralynac, Egez Egiptom-
nac ő kiralyanac, kösönetit iria mint barátynac,
éltet vgy keuannya mint ő maganac.

Szüönc szerint könyörgötünce Isténec Abraham-
nac Istaknac Isténinéc, hogy adgyon egességet felle-
gednec, Arsenoenac te feleségednec.

Olly

68
Olly nagy örömmenc volt az nap mi nekünce, mikor
leuelédet adac mi nekünce, halhatatlan iokat törtel mi
velünce, mert szabadon boczattad mi nemzetünce.

Lattúnc dragalatos aiandekidat, kine sem nem lat-
harot dragabakat, arany ezüst kövekből iakat aztalt,
arany ezüst czezeket szép kannakat.

Veghetetlen iockal berettel minket, de ezeket
keuanod czac könyvünket, es ez mellet tolmaczolo
bölczeket, meltonac iteliünce te keréledet.

Mi azonnal az te egessédert, feleségedert Arse-
noe asszonyerc, gyermekidert az te io berenczedert,
áldozatot törtünce mi mind ezeket.

Im el kültünc neked az Isten könyvet, es ez mellet
hetuen két tudos mestert, kic tanultac Sidor es Görög
nyeluet, aianlyuc oltalmad ala ezeket.

Leszen olly bizodalommenc feleségedben, ha vég le-
szen or az könyv forditasban, haza erzedet őket be-
keségedben, Isten legyen veled, legy egességedben.

Olly nagy örömmel éc el indulanac, Egiptom
felé mikoron iutanac, Alexandriaban már az kiraly-
nac, Hire vala hogy őc viban volnanac.

Sőt im varosba be iuttac vala, az két fő követec
eleb hiuara, az nagy Pap leuelét eleb oluasa, az vitan
az mestereket solita.

Vala az Kiralynac illyen sokasa, követec hozza
ia hogy idnec vala, harmincz napig szállalon leszen
vala, az vitan kirallyal beszélnece vala.

B

Azon

Azon czudalkozic egez vduara, mert változot
meg Kiraly sokala, az hetuen ket mestert hozza hi-
uaa, semmi haladec nem lön akkor abba.

Nagy ssep arany börtükel vala irua, az Isten tőr-
uinye seier hanyara, es az selet az nagy pap aiande-
ka, be mutatac kiralynac egy nagy hazba.

Vete ssemet Kiraly ott az bölczekre, Töllec Isten
könyuet eleb meg kerde, ssep aranyas kapczait am fel-
seyte, Nagy almelkodással Kiraly azt néze.

Sőt előtte hetser Kiraly meg hayla, örömben
nagy soc könyuet hullara, kiralyhoz kepest mind az
ö vduara, sirnac vala, bölczeknec kiraly igy sola.

Igen kösönnyűc firfiac tū nektec, munkatokere
nagy halakat tartozunc, de sellyebben Eleazar Pif-
pöknek, öröc halackal az nagy WR Istenec.

Nem illic tū nektec ezt czudalnotoc, hogy elő-
sör az sient Isten könyuinec, tizesseget törtem tū e-
lörtetec, igy kellett ennee lenni iolertitec.

Kezeket Kiraly egyenkent fogdo'a, az napot öröc
innepnec ö monda, Antigonust mert az napon meg
birta, mellyen öket az Isten oda hozta.

Vicete könyuiket be az tarhazba, Nagy sokakat
hiuara vy vduarba, Kiraly vigan az bölczekkel mu-
lara, öröndetes lön az kiraly vduara.

Szerze Dorotheus hetuen ket szállast, mindenik-
ben draga meg veter agyat, kikbe szállita ot az Do-
ctorokat, hozza szerze egy egy gyermek aprodot.

Azoc

Azoc az mestereknec szolgálmanac, minden orába
ott ielen volnanac, valaminemű érelt keuannanac,
mestereknec azoc adua volnanac.

Lön harmad nap az kiralynac tanacza, tolmaczol-
lalnac mi lenne az modgya, Phalereus Demeternec
meg hagyta, mestereknec czendels helyet gondolna.

Fel fel felé az tenger szigetibe, vala kiralnac igen
ssep vadkerce, egy draga ssep palota közepette, dra-
ga ssep karpitokual ekesitue.

Ez hetuen ket mester egy akarattal, az szigetbe
mennec Phalereussal, kezeket meg mosuan ssep imat-
laggal, dolgokat el kezdec Isten hireuel.

Czudalatos nagy szorgalmatossagual, az igekec
fordittyac egy tanaczual, meg irattyac Phalereus
Doctorral, mondharatlan eggyelec öc egy massal.

Ime hetuen ket napig tolmaczolac, a sient köny-
uöt Görögül meg forditac, Ptolomeus kiralynac be-
mutatac, het egez napelőtte meg oluafac.

Tudakozic kiraly Phalereustul, mi oka hogy ez
az bölcz Poetaktul, el titkoltator vilagi bölczektul,
meg selete Phalereus azontul.

Az Isten törüininee felseges volta, oka ennee es
az Isten tilalma, vilagi bölczektul ö el titkolta, senki
ez igekec meg ne moczkollya.

Hallottam enmegis Doctor azt mondgya, Theo-
pompus hogy meg bolondult volta, almatan az
neki meg ielét volna, bolondsaganac mi volna az oka.

B ij Isten

Isten őt azért meg verte volna, ez sient könyv-
böligekeit ki vőrt volna, az kösségnek kikkel iazodot
volna, Theodectus ezért meg vakult volna.

Ezeket haluan az kiraly igen czudallya, azért sor
galmatoson paranczollya, ez sient könyvűt senki ne
moczkollya, mint egy draga kenczerett vgyan tarcza

Szola megis Phalereus bölczeknek, sokasoc be-
rint őc ez sient könyvűknek, rutoloira peczetet ves-
senec, ez igeckel azért be peczetelec.

Atkozor legyen mind földön es menyen, atkozor
legyen hazaban, kerteben, ez igeckhez valaki többet
tesen, vagy ezekben czac egy iger el vesen.

Atkozor az mind iartaban költiben, ne legyen nyo-
mos é földön élteben, ki ez könyvűt nem tartya bö-
czületben, az egez nep mongya vgy legyen Amen.

Hogy ezeket scep rendel el vegeztec, kiralytolegy
vy vdnar hirdertetec, ket egez nap akkor minden
iol lakiecc, hegedősnecc io bor innia adassc.

Legyen vege első rész enekönkben, adgyunc ha-
lat az Istennek búuunkben, ki segellet ez verlekre el-
mönkben, diczertessc sient neuu é száz versben.

Finis prime partis.

*SEQUITUR SECUNDA PARS DE SEP-
tuaginta questionibus à Ptolómeo propositis,
earundemq; solutionibus.*

Ptolomeus egy vy vduart tetete, vrakot vitere-
ket le ültete, az hetuen ket mestert rendbe ültete, he-
ted napig kiraly nagy vigan ée. El

El hiuata az kiralyne absontis, egyetemben absonty
haza nepetis, haluan indula Arlenoe absontyis, solga
lanac nagy soc kiraly fiakis.

Tetete ki kiraly scep pohar bekic, Fenyestere soc
aranyas palotait, vigan hordartya etkeit borait, fuy-
rata trombitait es dobiait.

Conviniüm primi diei.

Renduel az hetuen ket mester ül vala, kiraly egy
egy kérdest tölec kerd vala, az elsőül kiraly kerde-
te vala, orszagat mint bekefeben tarthassa.

Vgy mond az bölcz az felsleges Istenben, beligyle-
get ha ki köuet mindenben, iam borokat tarcza nagy
tiztessegeben, az olly orszag maradhat bekefeben.

Sőt ez vran az masodikul kerde, mint lehetne igaz
czelekedete, szola az bölcz kiraly ha te mindenbe, te
magador meg tekinted éltedbe.

Igy lehet igaz az ember az földön, ha az Isten féli
egez élteben, es ő tüle tartya tellyes sűdueben, böl-
czeseket az embernek lelkiben.

Lam az harmadikat kiraly igy kerdi, vallyon hogy
lehet hogy minden barati, ollyanoc legyenec fele tar-
saj, mint ő maga, bölcz erre ezt feleli.

Ollyan legy te mint Isten ő felsége, ki mindennec
életet ad mindenbe, ezt baratid meg ertic es minden-
be, köuerecc tegedet ez kegyeslegbe.

Sőt ez vran kerdi az negyediket, gonosokar ha
mikoron meg büntet, iam borokat igazsagokban meg-
ment, mindeneknél hogy találhat hirt neuet. B iij

V ed ekkorben semmit is keuellegből, a bölcz mon-
gya se hatalmaserből, ne czelekedgyel bündffel er-
demből, hanem mindent kegyességes türesből.

12 Az ötödiktől kerdi hogy lehetne, viadalban hogy
győzhetetlen lenne, bölcz azt szólja hogy imigyen
lehetne, ha nem biznec semmit ő fegyverbe.

13 Ne bizzal vgy mond hatalmassagodba, Isten né-
zed mikor indulis az hadba, őret hiad eled titoc ha-
radba, így lesz bodog te minden viadalba.

No ez vran hatodiktul ezt kerdi, hogy hogy fel-
lyenec tölle ellenlegi, az kiralynac az bölcz imert fe-
leli, hogy ha lesnec Isten féld vezzi.

Vele őszue loc hadi kesületi, kikkel mind addig
sem kellene élni, mig nem az bukleg kerdi meg mu-
tarni, Istennekis ez volna természet.

Sokat nem kesec az hetediket kerde, mi volna iob
az ember nec éltebe, az kiralynac mester igyen felele,
ha az ember imert hiszi éltebe.

Hogy czac Isten birion minden népeket, minden
iora czac ő vezeti őket, kerde kiraly ott az nyoltzadic
mestert, hogy az ember im az iambor élteret.

Az ő holta vran ő fainac, hogy hadhattya az ő
maradekinac, azt feleli mester erre kiralynac, ha meg
hagyod vram te fainac.

Soha ez vilagi hirben es neyben, ne keuelkergye-
nec se kardagsagban, Isten féldc legyenec ő dolgok-
ban, ezt had neki imax testamentomban.

Sor erre kerde az kilici zediker, mint kellyen az
io es gonofs hirtenevet, egy arant elsbenednie ezeket,
meg felele szola ilyen bezedet.

Ez így lehet ha gondolod süuedben, hogy az Is-
ten iot es gonozt élünkben, közölleg adgya ember-
nec élteben, lenki ezt el nem kerüli ez földön.

Paranczola Kiraly az tizediknec, hogy meg mon-
gya mind ez egez vendegnec, mi vegre kel lenni az
erőslegnec, feleleri akkor ez Ión az bölcznec.

Tudgyad Kiraly az mondaric erős nec, a ki iot ta-
naczbol vegezelenec, vegere mehet minden kezde-
senee, halat adhat ez illy ember Istenec.

Vadnac az kirallyal loc pogan bölczéc, czudal-
koznac hogy ez tudos mesterec, hirtelen illy ekelen
meg felelnec, az Istenről fondamentomat vetnec.

Az kirallyal feienkint vigadanac, éy felkorig lako-
dalmat nyuytanac, több kerdelec mas napra haladgya-
nac, ma az vers szerzőnec innya adgyanac.

Comitium Secundi Diei.

Gyorsan mas nap az ebed el kesüle, Kiraly kiraly-
ne alsonnyal le üle, tizen egyedic mestertüezt ker-
de, meg tartani az marhat mint kellene.

Így lehet ez vgy mond ha orszagodban, melatlan
dolgotat birodalmadban, nem czelekedel te tartog-
manyodban, pénzec ne kölcz hiyaba valóságban.

No mond még tizenkettődic ennekem, az igaz
mondast en mincköueheté, bölcz az mongya sellege-
deren kéré, meg gondollyadé világó melly ismerem

Idkellenleg hazuglag emberben, de kiualtkerpen az feiedelmekben, Isten igaz mondasz beret emberben, hazuglagot gyuldi minden nemzetben.

Az tizen harmadot keris meg mongya, fedgyelem nec hogy miczoda az modgya, bündlöket szep szoual neha neha, meg büntetni fenitek nec ez modgya.

De az tizen negyediköl ezt kerde, vilagon kegyelmes hogy hogy lehetne, bölcz az mongya kegyelmes így lehetne, ha az kiraly meg gondolna süuebe.

Vilagra melly nehezen sületettünc, betegséggel nyaualyaua felnöttünc, Isténec nagy kegyelmes voltat tekinczúc, egy más ellen így né kegyetlenkedünc.

Am az tizen ötödiktöl meg tuda, mi fő dolog minden birodalomba, bölcz azt mondgya nem rézni a iandekra, de Istennec ő szent igazsagara.

Szola Kiraly ott az tizen hatodnac, kerde tölle erdeit iamborsagnac, bölcz felele szola ott az kiralynac, meg kel gondolni ezt minden iambornac.

Czac az Isten ki minden titkokat lat, Serdit tömlörzet veseket által lat, mindeneckel teszen ez minden iokat, ha ezt teszed hiynac igen iambornac.

Vere tizen hetedic eleiben, Mödgya az birodalomnac mi legyen, magad birnod elölszer süktleg leszen, birodalmadban így io mód leszen.

Vallyon mi módon az ior az gonoztol, mint valazthatom meg az iorol, kiraly kerdi az tizen nyolczadiktöl, meg felele bölcz így szola azontöl.

Et v

Et vilagon nate az igazsagrol, similkedel czac az io iamborsagrol, meg gondolod hogy az lelket az testrol, elszakítani nem lehet bünnekül.

Soc rötreteres álmoktol altomban, mint olassam magam az en agyamban, tizen kilentzed adgyad most tuttomra, hogy nyughassam éyel az en agyamba.

Tudgyad kiraly hogy az pokol almoktol, így menekedherel vndoclarastol, Ha Istenről gondolkodol es iokrol, oltalmazod magad nappal hiszagtrol.

Imè kiraly huszadikat meg kerde, méltatlanlagot ne tenne éltebe, meg mondana ez mikeppen lehetne bölcz ő neki erre ilyen felele.

Ollyat czelekedgyel kiraly éltebe, ki te hozzád melto legyen mindenbe, ne legy ekrelen czelekedtedbe, Istent kéried segellyen teged erre.

Nagyon örül kiraly minden nepevel, az bölczcekkel lakic io venereckel, had tölczenec bar czac amaz serleggel, hegedöllec had lakianac iob keduek.

Continuum tertii diei.

Ezt akara Ptolomeus akkoron, minden ember időn be harmad napon, vigan lakiec kiralyual vy vduarban, vduarba lepec Arsenoe alszon.

Szola kiraly huszon egyedic mester nec, legyen io kezdöie kerdes feytes nec, mi nehez eb dolga feiedelem nec, mongya meg ezt bölcz az feiedelem nec.

Igen nehez kiraly magad meg birnod, nehez nek magadon vralkodnod, c'eredben magad meg mértkelned, lehetetlen dolgot nem kel keuannod.

C

N3

No ezen kerdi huszon kettödiket, hogy hogy lehet senkire é föld felet, ne irigykedhessem mond meg nekem ezt, az kiralynac mester sola illyeket.

Ha gondolod hogy minden kiralyoknak, Isten adgya b rodalmat azoknac, kardaglagot & ad az kardagoknak, az irigyseg semmit nem archar azoknac.

Ott meg kerde az huszon harmadkat, ki vralhar-tya meg & ellenfeget, bölcz azt mondgya ki nem valogat senkelt, mindeneckel tessen kegyelmessaget.

Nam meg kerde az huszon negyediket, diczerete elne velsen hogy lehet, bölcz ezt mondgya ha nagyot es az kicsint, egy arantizteled gazdagot szegent.

Ott az huszon ötödiket meg kerdi, ki kel neki ki-ualkeppen tizzelni, Irigyedet tizzeld bölcz ezt feleli, ezzel ötet iamborsagra kel vinni.

Rendel huszon hatodikrol meg kerdi, kinec kel földön inkább kedueskedni, bölcz azt mondgya süleinket kel tizzelni, mindeneckel inkább kel keduet elni.

Ezen van az huszon he ediktöl, kerdi miczoda dr a gabaz sepségnel, bölcz azt mongya az iamborsag mindeneckel dragalatosb es seb minden sepségnel.

Megis huszon nyolczadiktrol meg kerde, hogy ha hitet es neuz el vertene, mint kellene visontag meg lelnie, az kiralynac mester ilyen felele.

Minden emberekhöz legy nagy kegyelmes, a bölcz mongya Istenhöz figyelmes, az Istenhöz könyörge sed-
del sis, mere Isten gyógyitya azt ki serelmes.

Az

Az huszon kilentzediktrol meg kerde, somorusag nekül mikent élhetne, bölcz azt mondgya senkit meg ne fertene, de mindennel életiben iol renne.

Gyorsan az harminczadiktul meg kerde, miczoda első az diczőségbe, bölcz azt mondgya Isten süvből félnie, mindenben Isten akarattya tennie.

Nagy diczeretben az bölczec valanac, több kérde-sec mas napra haladanac, az kirallyal akkor vigan lokanac, szallasokra vegre mind el ostanac.

Conuiuium Quarti diei.

Idő akkor iol lakasnac áll vala, negyed napra gyü- lenec mind vduarba, kiral harmincz egyediket bol-
ta, kere mondgya mi legyen Prudentia.

De az prudentia az az észesség, nemi egyeb hanem az lelki ékesség, kiuel ez vilagon im az emberseg, ior gonoztol meg valazthat olly szentseg.

Ezen kerdi az harmincz kettödiket, mint oltalmaz-
hassa meg egesseget, bölcz mutara kiralnac az ész-
leget, mellyel Isten szeretne embereket.

Imé harmincz harmadiktrol meg tuda, süleinc mi uel hálat adhatna, bölcz azt mongya hogy ha lem-
mi dologba, süleit nem eyti somorusagba.

Ezen kerdi harmincz negyedic mestert, ötödöst
verteg halgato hogy lehet, az bölcz sola kiral gon-
dold meg imezt, halgatasbol sokszor nag haznod lehet

Tudakozic az harmincz ötödiktrol, mint ohasa ma-
gar törüeny törestöl, bölcz azt mongya ha meg gon-
dolod süből, Isten czelekessic az törüenyekből.

C ij

De

De az harmincz hatodikrol meg tuda, rokonfag-
nac hogy miczoda az habna, bölcz azt mondgya mi
nyomorulataginkba, azoc lesne tarlanc banatinkba.

Ott az harmincz hetedikrol meg kerde, felelem-
nekül mikeppen lehetne, bölcz felele ha lelked esme-
rete, lemmiben nem tibolygana restedbe.

Meg kerde az harmincz nyolczadikrol, mint élhet-
ne mindenkoron okosol, bölcz azt mongya ha gon-
dolkodol arrol, ember nec élete nincz mindenkoriol.

Immár harmincz kilentzediket kerde, vallyon mint
lehet hogy soha restlegbe, se vilagi nagy gyönyörö
életbe, ne esneie az restleg nec verkebe.

Nagy könnyen ezt kiraly el kerülheted, te tizedet
ha koroskint meg nézed, mert országot adot kezédbe
neked, vilal gondot arra s-nem les restleged.

Igen tétizic kiraly nac az felelet, az vran kerdi az
negyuenediket, mint esmerhessen meg czalard siue-
ket, kie alnokoc hizelkedő nepeket.

Nagy szorgalmatolon tarczad eszedben, ha mind
köszönetben es mind tanaczban, egy szabadság leszen
te barátidban, tudgyad ninczen alnoklag az olyanbā.

72 Olly igen örül kiraly vduaraua, vigan tarrya
vendégeket io borral, io volna meg kinalnia most
azzal, lantost hegedőst az bornac iauaua.

Conuinitum Quinti diet.

Sör ez vran feienkint ötöd napra, fel iduenec min
nyaian vy vduarba, rend szerint bölczec előbbi mó-
dra, le ülenec viga n lakoznac vala :

Tön illy kerdest az negyuen egyedikrol, miczoda
leg nagyobb restleg embertől, bölcz ezt mögya valaki
gyermekitől, vesőt kemel nincz nagob restleg ennel.

Renduel az negyuen kettődiket kerde, hazaianac
mint szolgálni kellene, bölcz felele az ki nem kemel-
lete, haziaert életet el vezerte.

Im az negyuen harmadikrol meg tuda, önön ma-
gar menyire kel szabnia, felelegene c ő keuanlagara,
az bö cz erre kiraly nac ilyen szola.

Im iol lattyue alsony nepec melly gyarloc, min-
den gonossagra ő kis melly hayloc, igen sokat kel ő ne
kie keduznunc, mert naloknekül mi el né élhetunc.

Ezt kerde a negyuen negyedic bölcztol, mikint ne
czalassac meg emberektol, az bölcz mor gya kiraly
a czelczapoktol, meg őd magad ket szaiu emberektol.

Sőt az negyuen ötödikrol meg kerde, mikeppen
haragos ő ne lehetne, az bölcz mondgya Istenre kel
nénie, ki oknekül nem harag sic emberre.

Vete negyuen hatodic eleibe, io tanaczu hogy
mikeppen lehetne, bölcz ezt mongya ez imigyen le-
herne, io es gonozt ha meg tudgya mérnie.

Czac az negyuen hetedikrol meg kerdi, vilag se-
rint mint kellyen bölczelkedni, bölcz így szola annac
imigy kel lenni, az io okossagot illic köuetni.

Hagya negyuen nyolczadic hog meg mögya, kaz
daglagnac hog mi volna iuralma, bölcz azt mongya
Isten annac hazaba, siöueuennec ki leszen io gazdaia.

Ciiij Ken-

Rendel negyuen kilentzediktól kerde, vallyon
melly ház romlana el későbbre, bölcz így bóla az mely
házat irgenbe, nem csináltak az allana későbbre.

Ioua hagyja ötuenediktol kerde, bölczelegne mi
volna az gyümölcsze, bölcz azt mondgya lélekne
czendeslege, lelki öröm bölczelegne gyümölcsze.

Szola Kiraly vendeginec vigassaggal, minden em-
ber lakiecc vigan io borral, ne kerülde az hegedőst
most azzal, had üsse el az rosdar az torkarol.

Continuum Sexti diei.

Tón harod nap kiraly nagy lakodalmat, be hiva-
ta az Arsenoe asont, le ültete az hetuen két tolmá-
czot, es ezeckel vtrakot vrfiakot

Itt az ötuen egyediktol solira, attol kerde es bizon-
nyal még tuda, keuelsegtől hogyhogy magat ohasza,
az kiralynac az bölcz akkor így bóla.

Az melly ember gyakran meg emlekezic, hogy
por hamu ki arrol gondolkodic, keuely ember hogy
Istentől gyűlöltetic, keuelsegtől a még menekedhetic

De az ötuen kettődiktól meg kerdi, kitől kellene
tanaczot kerdeni, bölcz felele vram io meg gondol-
ni, mertnem minden ember io tanacz adni.

Illic vram iarnodannac tanaczan, a ki fokot for-
godot io dolgokban, nincz hason mindenkor iffiu ta-
naczban, magoc hasznat kie czac nézic dolgokban.

Vete ötuen harmadic eleibe, az kiralynac mi leg-
nagyob süksége, bölcz azt mondgya solgainac be-
relme, alatta valoknac hozza io kedue.

hogy mi volna az tizei, bölcz azt mongya igazat el-
hitetni, az hamissat igazan ki mutatni.

Nam az ötuen ötödiket solituan, az melly orszá-
ban soe fele nep vagyon, kerdi hogy kel rendeket
nagy igazan, keduet lelmi meg tartani iob módon.

Tudgyad kiraly minden fele nemzétne, így sol-
galtasd igazságot mindenec, ha nem nézed semelyet
te senkinec, de folyasat im az igaz törünnec,

Ez vran ötuen harodiktol kerde, miczodan ban-
kodni inkább kellene, bölcz felele fele bararunknac
esete, somorusag o gonos berenczeie.

Sőt az ötuen hetediktol meg kerdi, mint kellene
hamar segyent vallani, bölcz azt mongya keuelseg-
bet kelesni, mert így könnyeb nagy kudarttot vallani

Paranczola az ötuen nyolczadiknac, hogy meg
mongya kire kel az kiralynac, feiet bizni varat auagy
az vrnac, meg felele az bölcz erre kiralynac.

Illic kiraly magad biznod ollyakra, ki tegedet sem-
mi bolsulagba, el nem arul sem penig haragiaba, az
sükségkor nem néz czac iuralomra.

Rendel kerde ötuen kilentzediktól, hogy marad-
hat az ország bekeleggel, bölcz azt mondgya gondol
nagy vigyazással, tiztartoc ne éllyenec bertelen seggel

Igy kerdezi haruanadic mesteris, mint lehetten
kedues es tizteletes, azt feleli kiraly legy te iolagos,
az latorlag Istennel vlatos.

Touas

son hadban io czendez süuet, bölcz felele rarcz iam bor vitezeket, kire bizhasd fejedet es nepedet.

Vegezec itt harodic lakodalmar, mind feienkin resnec ssep lakodalmar, az kiraly vigan kösöni iaborat, nem feleiti hegedöset lantolat.

Convitiüm Septimi & ultimi diei.

Soc io lakas vran hogy iuttac vala, heted napra ki az vegsö nap vala, tizen egy Doctor hatra mara vala, sentenciat kie nem mondottac vala.

Azt hagyaa akkor kiraly Saffarinac, herber iobban sözzenec, forgodgyanac, mert ez volna vege az vyvduarnac, izene kiraly kiralyne asonnac.

Igen hamar ruhaiaban öltöze, Arsenoe alszony akkor belepec, kiraly ssep ruhaiaban vgy felöltöze, mint az nap homalyban vgyan ündöklöc.

Czudalatos lön kiralyne ö dolga, mondhatatlan neki nagy iamborsaga, az hatuan kettödö bölcztol meg ruda, mint lehetne igaz okoskodasba.

Te felleged magaban meg gondollya, az mit hal azt magaban iol meg hānya, aztis meg iasd a kineked azt mondya, igy ranols igazan okoskodnia.

Ottan sola hatuan harmadic bölcznec, okat kerdi miert hogy soc embereknec, iamborsaghoz im ninczen szerenczeie, sola az bölcz ott az feiedelemnec.

Czudalatos az embert az termesec, resseglegre sösuenylegre kesitet, buiasagra ador nagyob menetet ezec resnec latorra nagy soc embert.

Ott az hatuan negyediket meg kerde, kiralyne mit kel köuenni eitebe, mutara bölcz az igaz töruenyekre, es azoknac igaz köueteferre.

Meg kerdeze hatuan ötödöc mestert, ki érdemlene feiedelemseget, bölcz azt mongya az ki igazat szeret, törueny szerint alnokokat meg büntet.

Megis kerdi az hatuan hatodikot, ki érdemlene az kapitanlagot, bölcz azt mongya a ki az ember halalt, bünnec rartya es szeret igazlagot.

Paranczola az hatuan hetediknec, hogy meg mongya im az feiedelemnec, kit kel rartani czudalatos embernec, meg felele bölcz az feiedelemnec.

Olly embert kel czudalnia mindennec, az kir lartunc haralmasnac kazdagnac, de nem esmeriuc ezt lenni keuelnec, ez mondatie meltan czuda embernec.

Sola ottan az hatuan nyolczadiknac, erre kerdi mondgya meg az kiralyne, mibe kel lennie foglaltatolnac, meg felele ezt monda az kiralyne.

Vedelö kiraly hon vezteg ü redben, az Isten könyuet keressed meg ebben, mint alattad valo nep orsagodban, hogy igazan ellyen minden dolgaban.

Iuta kiraly hatuan kilentzedikre, attol borgalmaroson meg kerdeze, mit müuellyen az ember dolga közbe, ö önön magar el ne vnnya reslegbe.

Tudgyon ember gondolkodni magarol, életenc igengyarlo voltarol, emlekeze az el mult nagy dolgokrol, ö életet iobitsa meg azokbol.

Or

D

Az

son hadban io czendez süuet, bölcz felele rarcz iam
bor vitezeket, kire bizhasd fejedet es nepedet.

Vegezec itt hatodic lakodalmat, mind feienkin
tesz nec szep lakodalmat, az kiraly vigan kössöni io
borat, nem feleiti hegedöset lantolat.

Convitiüm Septimi & ultimi diei.

Soc io lakas vran hogy iurrac vala, heted napra
ki az vegsö nap vala, tizen egy Doctor hatra mara
vala, sentenciat kie nem mondottac vala.

Azt hagyaa akkor kiraly Saffarinac, hetszer iobban
szözenec, forgodgyanac, mert ez volna vege az vy
vduarnac, izene kiraly kiralyne abonnac.

Igen hamar ruhaiaban öltöze, Arsenoe alszony
ackor belepec, kiraly szep ruhaiaban vgy felöltöze,
mint az nap homalyban vgyan tündöklöc.

Czudalatos lön kiralyne ö dolga, mondhatatlan
neki nagy iamborsaga, az hatuan kettödíc bölcztol
meg ruda, mint lehetne igaz okoskodasba.

Te felseged magaban meg gondollya, az mit hal
azt magaban iol meghánya, aztis meg lasd à kineked
azt mondy, így ranols igazan okoskodnia.

Ottan sola hatuan harmadic bölcznec, okat ker
di miere hogy soc embereknec, iamborsaghoz im nin
czen szerenczeie, sola az bölcz ott az feiedelemnec.

Czudalatos az embert az természet, relességre
szüenylegre kesitet, buialagra ador nagyob menetet
ezec tesz nec latorra nagy soc embert.

Ott az hatuan negyediket meg kérde, kiralyne
mit kel köuetni éitebe, utara bölcz az igaz törvénye
kre, es azoknac igaz köuetesere.

Meg kerdeze hatuan ötödíc mestert, ki érdemle
ne feiedelemseget, bölcz azt mongya az ki igazat se
ret, törvény szerint alnokokat meg büntet.

Megis kerdi az hatuan hatodikat, ki érdemlene ez
kapitanlagot, bölcz azt mongya à ki az ember halalt,
bűnec rartya es szeret igazsagot.

Paranczola az hatuan hetediknec, hogy meg mon
gya im az feiedelemnec, kit kel tartani czudalatos
embernec, meg felele bölcz az feiedelemnec.

Olly embert kel czudalnia mindennec, az kit la
tunc hatalmasnac kazdagnac, de nem esmeriüc ezt
lenni keuelnec, ez mondatie meltan czuda embernec

Szola ottan az hatuan nyoltzadiknac, erre kerdi
mondgya meg az kiralyne, mibe kel lennie foglalato
sotnac, meg felele ezt monda az kiralyne.

Vedelö kiraly hon vezteg ü redben, az Isten köny
vet keressed meg ebben, mint alattad valo nep or
sagodban, hogy igazan ellyen minden dolgaban.

Iura kiraly hatuan kilentzedikre, attol szorgalma
roson meg kerdeze, mit müu ellyen az ember dolga
közbe, öndön magar el ne vnyya ressegebe.

Tudgyon ember gondolkodni magarol, életerec
igengyarlo voltarol, emlekezec az el mult nagy dol
gokrol, ö életet iobitsa meg azokbol.

Or

D

Az

Az hetuenediktől király meg tuda, mi módon kel-
noki vígan laknia, es lakodalomban nem bankodnia,
az királynac bölcz így kezdé szólnia.

Az kic Historiakról tudnac szólni, nagy dolgok-
ról meg tudnac emlekezni, annac szavat ottis meg
kel halgatni, niha lantnac hagedőnec zengeni.

Hetuen egyediker király meg kerde, fejedelmet
kirali nemzetről, vagy peniglen Szegey rendből
kellé, az ország okalmara szentelnie.

Azt felele természet meg mutatya, ebben ember
magat az mihózatczá, Szegey rendből tamar király
iol tudgya, az kösségnec sokszor leszen farkasa.

Im az hetuen kettődiktől meg tuda, mi volna leg
dragab es iob országba, bölcz im az io bekelegre mu-
rata, ki nagy ritka madar magyar országba.

Nagy diczeretben az bölczec valanac, hogy hir-
telen Szegey seelni tudnac, az nagy Istent vetic fon-
damentomnac, egy io kedus hogy iura az királnac.

Szegey aranyas bokalyat meg töltete, az első mester-
re Szegey kössőne, igye mindenicabból rendről rend-
re, kössőnelnec imez lőn az igeic.

Mondhatatlan hasznos ielen voltotoc, lőn mi ne-
künc tizteletes mesterec, kiert ti nekterc hála adóc le-
sűnc, valamig ez világban mi élhetűnc.

Az pohart kic most en kezemben tartoc, egesse-
gere az Eleazar nac, kössőnem en ezt mostan ti rea-
toc, ezzel főre egyet egyet igyatoc.

Hetuen

Hetuen ket inas aprod bo'galt nekterc, mind azo-
kat ez nap adom tinekterc, három három Gira ezüst
tinekterc, vegyeterc io neuen noha tertzic keuelnec.

Harom három ingel aiandekora, király az bölczre
ket vgy kerü vala, hogy gyakorra iónenec őhozzais,
baratlagat nagy Szegey ssockal aianla.

Ideic hogy el telec vy vduarnac, az mesterec ha-
za menni akarnac, Szegey aiandekor az Eleazar nac, ki-
rály küldé tőlec im az nagy papnac.

Tiz ezüst labu Szegey setzrel székéket, ez mellet har-
mintz Gira ezüstököt egy veg barfont tiz selyem Szegey
engeket, Szegey koronát biborból Szegey ruhákat.

Dragalatos arany ezüst czezeket, aiandekon küldé
király czekeket, ezec mellet az papnac egy leuelot, le-
ueleben it az papnac illyeket.

Kössőnyűc te neked baratságotat, Eleazar ezec
kérűnc tegedet, ne tilcz tőlűnc ez illy ieles bölczeket,
ha mikoron meg latogannac mi ket.

Őket király Szegey el kesertete, hazaiokban tiz-
tesseggel meg küldé, az királynac lőn io hire es neuc,
világ Szegey meg marada io hire.

Prolemeus igy czelekédet vala, ez vilagnac ő nagy
kassnot tőtt vala, az szent könyvet meg forditatta va-
la, nagy költsegebe királnac tőtt vala.

Pelda lehet ez az magyar vraknac, kic mindenkor
czac magoknac vakar nac, Isten tiztessegere nem gon-
dolnac, a mit arra költne alitryac karnac.

D-ij

Vally

Vallyon miért hogy illy szoros markotoc, en az
hissem hogy meg segenyettetec, de ha az segenyseg
bant ti benneretec, torkotoknac vrac azt koldsonnyetec

Mondhatatlan hires nektec torkotoc, czudalatos
az ti bufa korryotoc, mikoron el fogy ti nektec bo-
rotoc, farkas poaitenciat ti tartetoc.

Engem ragalmaznac nem mondhatoc, mert lat
ryatoc hogy en igazat szoloc, en czudalom melly he v
a ti torkotoc, hog enyi bort hamar fel korryanthatoc

Ha el nem hadgyatocerkoldczotoket, magyar or-
sagnac mongyatoc io etet, nap keletre ideien nezze
tec helt, de iay nem vihetitec el az szoldor.

Tudgyatoké mi legyen en nec oka, marhatoknac
ninczen szaporalaga, Ptolomeus kiraly erről io pel-
da, houa kellene nem kolditoc oda.

Mert valamit el vizitec ti az hidon, meg kel ad-
notoc bizonyyal az vamon, ninczen rebe Istennec
olly marhaban, el kelannac kelnie czac heaban.

Azert magyaroc kerlec en titoket, esmerietec meg
az ti verketeket, kduessetec meg az ti istenteket, meg
boczattyac hidgyetec bündotoket.

Ez eneket rende le versekbe, kinec neue irua
vayon versfoben, mas fel ezet felot irnac hetuen-
ben, meg talalta Aristetas könyueben.

Szerz el ben Souan szilagy orsagban, kusal koben
gybauas oldalban, egy Cellaban az az egy füstös
ban, el vegezte el fen egy Som bokorban.

FINIS M. ACADEMIAE

ILOSVAI PÉTER
HISTORIA REGIS
PTOLOMEJ...

DEBRECEN, E. NY. N. 14 lev.

SzK I. 334.

Lh.: MTAK - RM I. 4° 174.

FINIS
VICI